

دلار ۴۲۰۰ تومانی چگونه رشد اقتصادی در بخش کشاورزی را تضعیف کرد

آتش ارز ترجیحی بر خرمن کشاورزی

امکان ایجاد بیش از ۳ میلیون شغل در زمینه کشاورزی با هزینه صرف شده برای تخصیص ارز ترجیحی در سال ۱۴۰۰

گروه اقتصادی: بخش کشاورزی یکی از مهم ترین و استراتژیک ترین بخش های اقتصادی هر کشوری است و همواره به دلیل لزوم و ضرورت خودکفایی در زمینه غذا و امنیت غذایی مورد تاکید قرار گرفته است.

از طرف دیگر اشتغال کشاورزی به دلیل ارتباطات پستی و پیشینی فراوان این بخش با دیگر بخش های اقتصادی، با وجود سیاست های اتخاذ شده در جهت رشد بخش اقتصاد کشاورزی، تنها متاثر از سیاست های وزارت جهاد کشاورزی نیست و اتخاذ تصمیمات کلان اقتصادی نیز شدت روی بخش کشاورزی تاثیر می گذارد که همین امر در زمان های مختلف، آثار متفاوتی را بر اقتصاد کشاورزی بر جا گذاشته است.

شاید بتوان مهم ترین دخالت در حوزه تصمیمات کلان اقتصادی در بخش کشاورزی را طی ۱۰ سال اخیر سیاست ارز ترجیحی یا دلار ۴۲۰۰ تومانی دانست. تخصیص ارز ۴۲۰۰ تومانی در بخش کشاورزی تبعات بسیاری داشت و شاید بتوان گفت کمتر سیاستی بوده که مانند این سیاست رشد بخش کشاورزی را تهدید کرده باشد.

به گزارش «وطن امروز»، با شروع دهه ۹۰ خورشیدی، اقتصاد ایران با تحریم های اقتصادی شدیدی روبرو شد که نتیجه آن کاهش رشد اقتصادی کشور بود.

در سال های ابتدایی این دهه به دلیل اتخاذ سیاست های صحیح اقتصادی و همچنین رویکرد تولیدمحور در سیاست های کلان بخش اقتصادی و تکمیل بودن ارز و همچنین داشتن متولی واحد تولید و تجارت، با وجود خشکسالی، بخش کشاورزی رشد را تجربه کرد.

اتخاذ سیاست دلار ۴ هزار و ۲۰۰ تومانی در سال ۱۳۹۷ اما به یک باره این روند صعودی را متوقف کرد و باعث شد اقتصاد کشاورزی وارد یک فاز سینوسی شود. بخش کشاورزی و دامداری که در سال های حد فاصل ۹۰ تا ۹۶ با رشد روبرو بود، به یکباره وارد فاز منفی شد و پس از آن نیز با مشکلات جدی روبرو شد و بخش اعظمی از خودکفایی کشور در تولید گندم و مرغ و دیگر کالاهای اساسی، جای خود را به واردات ارزان قیمت داد و در نتیجه این امر، امنیت غذایی کشور با تهدید بسیار جدی روبرو شد.

نکته بسیار مهم در این زمینه، اعطای ارز ترجیحی به واردات کالا بود که نتیجه آن، وابستگی شدید امنیت غذایی کشور به ارز و در نتیجه دلاریزه شدن تامین کالاهای اساسی کشور بود.

نمودار زیر بخوبی بیانگر ورود بخش کشاورزی کشور به فاز سینوسی پس از اعطای ارز ترجیحی است؛ این یعنی آن بلایی که تحریم های اقتصادی نتوانست بر سر کشاورزی کشورمان بیاورد، با یک تصمیم اشتباه داخلی توسط مسؤولان وقت، آورده شد.

نکته بسیار مهم این است که سال ۱۴۰۰ ارز ۴۲۰۰ تومانی تنها به کالاهای اساسی تخصیص می یافت و افزایش بسیار بالای وابستگی بخش کشاورزی به واردات را می توان با حجم ارز تخصیص یافته به کالاهای اساسی سنجدید که رکورد ۱۸ میلیارد دلاری را در سال ۱۴۰۰ شکست و طبق پیش بینی ها در صورت ادامه دار بودن این سیاست در سال جاری به ۲۵ میلیارد دلار ارز ترجیحی نیاز بود که این به معنای واردات غذا در برابر نفت است و باید تمام فروش نفت به واردات غذا اختصاص می یافت.

ارز ترجیحی قاتل کشاورزی

و افزایش کیفیت محصولات و پیشروی به سمت تولید ارگانیک رقم خواهد خورد و شرایط مطلوبی برای تولید ایجاد خواهد شد. ساداتی نژاد با بیان اینکه اجرای این طرح ۳ مرحله دارد، تصریح کرد: مرحله اول آن محاسبه پارانه، تعیین گروه های هدف و تبیین و تعیین طرح بود که پیش از اجرای آن انجام شد. مرحله دوم آن با دستور رئیس جمهور شروع شد و واریز پارانه ها و آزادسازی آن انجام و تأمین و توزیع خوبی انجام شد و فراوانی وجود داشت که همراهی مصرف کنندگان با توجه به ضرورت اصلاح ساختاری در کشور و فضای امنیت غذایی در دنیا بسیار قابل تقدیر است. وی افزود: مرحله سوم پس از اجرای طرح شروع می شود که در حال حاضر وارد این مرحله شده ایم، در این مرحله حمایت از تولید حرف اول را می زند و نقش بزرگ را مصرف کنندگان دارند. وزیر جهاد کشاورزی با اشاره به اقدامات وزارتخانه برای حمایت از تولیدکننده خاطر نشان کرد: با اجرای این طرح قیمت نهاده های دامی افزایش پیدا کرد و یکی از دغدغه های اصلی تولیدکنندگان سرمایه در گردش است که با مذاکرات و جلسات متعددی که با حوزه بانکی، تشکل ها و سازمان برنامه و بودجه کشور برگزار شد، ۲۰ هزار میلیارد تومان تسهیلات ارزان قیمت در هیات دولت به این منظور تصویب شد.

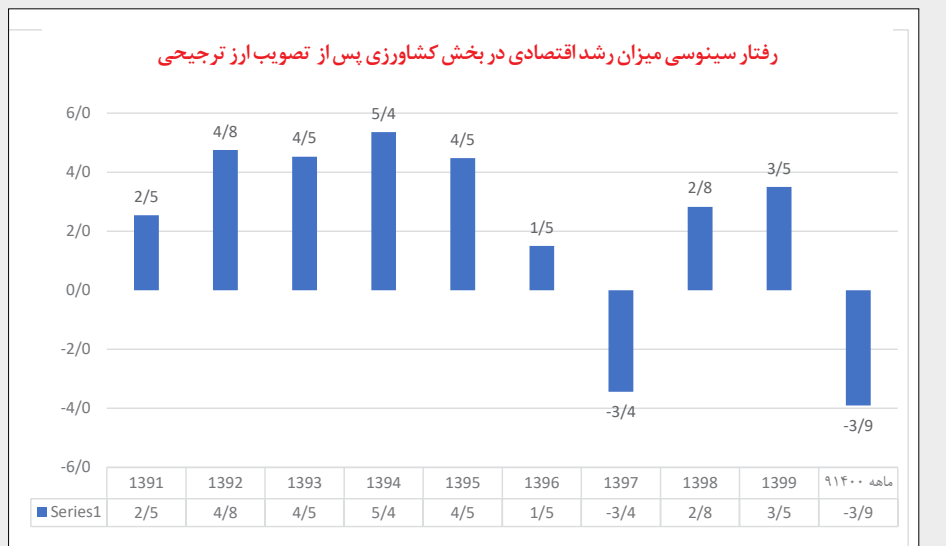
سیدجواد ساداتی نژاد، وزیر جهاد کشاورزی پیش تر درباره ارز ترجیحی با بیان اینکه در دنیا پارانه به یکی از ۳ بخش تولیدکننده، مصرف کننده یا اجزای زنجیره تولید داده می شود، گفت: ایران سال ۹۷ به دلیل نداشتن تجربه کافی، پارانه را به واردکننده می داد که یک سیاست اشتباه و ناکارآمد بود. ساداتی نژاد با اشاره به اینکه بیشترین خسارت از تخصیص ارز ترجیحی به حوزه کشاورزی وارد شده است، گفت: ارز ترجیحی باعث ایجاد تورم در بخش تولید شد و اثر آن به سفره کشاورزی وارد نمی شد، بلکه باعث فرار و کوچ سرمایه از حوزه کشاورزی شد و بهرهوری را بشدت کاهش داد و رقابت در تولید از بین رفت که باعث ضرر به مصرف کننده شد. همچنین بودجه خودکفایی گندم را از بودجه دولت حذف کرد و نگاه به سمت واردات تغییر کرد و زیرساخت های واردات تقویت شد و در مجموع تمام این موارد باعث افزایش تغییر کاربری اراضی کشاورزی شد. وی تصریح کرد: حذف ارز ترجیحی به معنای مردمی سازی پارانه ها است، بدین معنا که پارانه ها حذف نشده، بلکه فقط از کالا به سمت مردم کوچ کرده است، بنابراین در میان مدت کشاورزی به سمت خودکفایی پیش خواهد رفت و رقابت در کشاورزی مفهوم پیدا خواهد کرد و به ارزان سازی قیمت ها کمک خواهد کرد. وزیر جهاد کشاورزی افزود: در رقابتی شدن تولید، رشد سرمایه گذاری

با این اوصاف اعطای ارز ارزان قیمت به واردات نه تنها به تولید و اشتغال کشور کمکی نکرده، بلکه با واردات محصول نهایی و کالای اساسی، در جهت وابستگی کشور به واردات نیز حرکت خودکفایی در بخش کشاورزی بود؛ در داخل کشور، صرف توسعه و اشتغال زایی می شد. طبق آخرین داده های موجود در جداول داده - ستانده سال ۹۵، با توجه به داده های کتاب «محاسبه توان اشتغال زایی بخش کشاورزی با استفاده از جداول داده - ستانده» به ازای هر یک میلیارد تومان سرمایه گذاری و هدایت اعتبارات به سمت بخش کشاورزی ۱۰۶ شغل جدید در خود بخش کشاورزی ایجاد خواهد شد و در بخش های پستی و پیشینی نیز ۵۱ شغل ایجاد خواهد کرد که با این احتساب، اگر ارز اختصاص یافته در زمینه واردات کالاهای اساسی در سال ۱۴۰۰ در بخش کشاورزی سرمایه گذاری می شد با احتساب اختلاف ارز ۴۲۰۰ تومانی با میانگین قیمت ارز نمایی که در سال ۱۴۰۰ حدود ۲۳ هزار تومان بود ۳۵ میلیون شغل جدید تنها در بخش کشاورزی ایجاد می شد که متأسفانه به دلیل واردات این میزان شغل از دست رفت. علاوه بر این با سرمایه گذاری دولت در بخش کشاورزی به جای واردات با ارز ارزان قیمت، امکان ایجاد کامل زنجیره کالاهای اساسی در کشور فراهم می شد.

و نتیجه این شد که مصرف این کالاها به حداکثر رسید و در طرف مقابل تولید این کالاها نیز بشدت سرکوب شد. برای مثال می توان دخالت در تعیین قیمت نان را در نظر گرفت. برای سال ها قیمت نان در ایران به واسطه سوبسیدها پایین تر از حد تعادلی بوده است. قیمت یک نوع نان ۵۰۰ تومان است اما قیمت تعادلی آن ۳۰۰۰ تومان است. این قیمت ۵۰۰ تومانی و سرکوب شده نان به تمام تولیدکنندگان نان می گوید اگر هزینه های نان بیش از ۵۰۰ تومان است، سراغ تولید نان نروید یا سراغ رقابت منفی و احتکار آرد دولتی و فروش آن در بازار آزاد بروید. در هر صورت این مدل سرکوب قیمت های نسبی به معنای این است که منابع بخش خصوصی و بخش مولد نباید صرف تولید گندم و نان شود چون «به صرفه نیست». به جای آن بهتر است بروید مثلا کارگری کنید یا مثلا توت فرنگی بکارید. از سوی دیگر این قیمت به مصرف کنندگان می گوید اگر حاضرید برای نان بیش از ۵۰۰ تومان بپردازید یا امکان جانشینی کالاهای دیگر که نان ۵۰۰ تومانی است، بروید نان بخرید. مثلا کسی که دامداری دارد و قیمت نهاده گوسفند آزاد است هم می تواند به جای خرید علوفه برای گوسفندان خود، به خرید نان مبادرت کند و به دام ها بدهد. با این وجود، به دلیل افزایش شدید قیمت در بازار آزاد و فاصله زیاد ارز ۴۲۰۰ تومانی با ارز بازار آزاد، این نوع پرداخت پارانه ارزی به کالاهای اساسی در طرف مصرف نیز حمایت چندانی ایجاد نکرد و انحراف بسیار جدی پیدا کرد. برای مثال با وجود تخصیص ارز ۴۲۰۰ تومانی و وجود

قیمتی بود که نه تنها از مصرف کننده حمایت کافی را نکرد و با تداوم پرداخت ارز ۴۲۰۰ تومانی، هر روز شاهد آب شدن سفره مردم بودیم، بلکه تولیدکننده و بخش مولد اقتصاد نیز بشدت از این ارز ارزان و ترویج واردات با ارز ترجیحی، ضریب جبران ناپذیری را دریافت کرد. ■ اعطای ارز ۴۲۰۰ چگونه تعادل قیمت های نسبی در اقتصاد ایران را به هم زد؟ مفهوم قیمت های نسبی تقریباً مهم ترین مفهوم در اقتصاد خرد است. بازیگران در بخش عرضه و تقاضا هر دو به این قیمت های نسبی کالاها نسبت به یکدیگر واکنش نشان می دهند. قیمت نسبی مفهومی بسیار ساده است و آن اینکه یک کالا به نسبت کالایی دیگر از نظر قیمتی چه نسبتی دارد؟ در یک اقتصاد رقابتی، در مطلوبیت هر کالایی نسبت به کالای دیگر، قیمت است که تاثیرگذار است اما در اقتصادهای کوپنی یا پارانه ای به دلیل اختصاص سوبسید و پارانه به یک سری از کالاهای خاص، نظام قیمت گذاری وارد یک سیکل معیوب می شود که در آن مصرف کننده به دنبال حداکثر کردن مصرف خود از کالاهای پارانه ای و تولیدکننده به دنبال حداکثر تولید از این نوع کالاهای پارانه ای است. حال ارز ۴۲۰۰ تومانی چگونه تعادل قیمت های نسبی در اقتصاد ایران را به هم زد؟ تا پیش از ایجاد ارز به نام ارز ۴۲۰۰ تومانی با ارز جهانبگیری، قیمت، تاثیرگذارترین عامل در رقابت برای مصرف یا تولید کالاهای اساسی بود اما پس از اعطای ارز ۴۲۰۰ تومانی، کالاهای مشمول ارز ۴۲۰۰ تومانی به دلیل پارانه ارزی پرداختی به آنها دارای قیمت نسبی بسیار پایین تر از دیگر کالاها بودند

ارز ۲۵ هزار تومانی در بازار آزاد، با حذف ارز ۴۲۰۰ تومانی نهاده مرغ، قیمت مرغ افزایش چندانی پیدا نکرد و ۶ برابر نشد. بنابراین به هم خوردن قیمت های نسبی با ارز ۴۲۰۰ تومانی در طرف تولید (عرضه) و نیز مصرف (تقاضا) به هیچ وجه به نفع ۲ بازیگر اصلی نبود و ادامه تخصیص ارز ۴۲۰۰ تومانی جز هدررفت منابع ارزی هیچ عایدی دیگری برای اقتصاد نداشت. از همین رو دولت به حذف ارز ۴۲۰۰ تومانی و انتقال کامل عواید حاصل از حذف ارز ۴۲۰۰ تومانی به مردم اقدام کرد تا بتواند علاوه بر اینکه اقتصاد کشاورزی و تولید کالاهای اساسی را از شر دخالت در قیمت های نسبی نجات دهد، کمک کند تا رفاه مصرف کننده نیز حداکثر شود. حال متوجه می شویم چرا کشوری که گوشت قوت غالبش بود، با پارانه ارز ترجیحی، به ملتی مرغ خور و روغن خور تبدیل شد! نکته بسیار مهم در کنار این موضوع این است که با ارائه سوبسید کوپنی مانند سازوکار کالا برگ، اصلاح قیمت های نسبی دوباره اتفاق نخواهد افتاد و تنها مشکلات طرف تقاضا خواهد شد ولی مشکلات طرف عرضه کماکان پابرجا خواهد بود. با اعطای ارز ۴۲۰۰ تومانی رشد بخش اقتصاد کشاورزی بشدت تهدید و وارد فاز سینوسی شد که عواقب آن در سال ۱۴۰۰ با افزایش قیمت های جهانی و وابستگی شدید به واردات نهاده ارزان، بخوبی نمایان شد و رسیدن رشد بخشی اقتصاد کشاورزی به منفی ۴ درصد خوبی بیانگر اوضاع نابسامان تولید کشاورزی با سرکوب قیمتی و به شکل پارانه ای است.

این مسیر تنها متعلق به شماست.

اینترنتی "کامل" اختصاصی برای کسب و کار شما

رسپینا

بزرگترین ارائه دهنده پهنای باند اختصاصی به سازمان ها در ایران

www.respina.net

شرکت دامپروری رسپینا
(سهامی خاص) - شماره ثبت (۱۳۹۱)
کادری پونه FCP به شماره ۱۵-۴۴-۱۱۱
از سازمان بازرسی و نظارت بر بازار

تلفن: ۰۲۱-۹۲۰۰۰۰۰۰

@respinaofficial